

VERTROUWELIJK

MAANDOVERZICHT
-----

oktober 1964

VEILIGHEIDSDIENST

NEDERLANDSE ANTILLEN

Exemplaar no. 24

ALGEMEEN.

In Venezuela werd de samenstelling van de coalitieregering op "amplia base" uitgewerkt. In de linksextremistische MIR en CPV werd gestreden over de vraag welke koers moest worden gevolgd. Van de machtsstrijd zou afhangen of de terreur, c.q. guerillastrijd, zou voortgaan, of dat er gepoogd zal worden door middel van een eenheidsfront een nieuwe binding met de massa te krijgen.

Cuba kampte met steeds erger wordende economische problemen. Vakorganisaties in verscheidene Caraïbische landen verklaarden zich solidair met de Venezolaanse arbeiders, die de scheepvaart op Cuba besloten te boycotten. De natuur voegde zich bij de blokkade en het interne wanbeheer als afbrekende kracht, toen het de Cubaanse tabakoogst met een orkaan vernielde.

In de Dominikaanse Republiek bleef de toestand gespannen en geruchten over mogelijke staatsgrepen door uiteenlopende groepen hielden aan. De junta wist zich te handhaven, voornamelijk door verdeeldheid onder haar vele tegenstanders. Juan BOSCH werd door de P.R.D.-conventie tot voorzitter herkozen, de Reformistas huldigden BALAGUER. Ook de P.L.E. hield een conventie, waarop het voorzitterschap van Luis AMIAMA TIO werd gecontinueerd.

Bolivia kwam aan de rand van een burgeroorlog, welke werd vermeden door de capitulatie van president Victor PAZ ESTENSSORO. Zijn positie was reeds bij de maandwisseling onhoudbaar geworden.

De Braziliaanse conservatieve partij, UDN, wees na maandenlange interne strijd de gouverneur van Guanabara, Carlos LACERDA, aan als kandidaat voor de presidentsverkiezingen van volgend jaar. Hiermede heeft LACERDA een prijs in de wacht gesleept waarvan de waarde nog zal moeten blijken. Verscheidene van zijn medestanders hebben reeds gewaarschuwd dat een langdurige candidatuur voor LACERDA buitengewoon onvoordelig zal zijn.

De toestanden in het Noordoosten van Brazilië zijn ontstellend. In verschillende gebieden heerst er grote hongersnood. De Rooms Katholieke kerk speelt een belangrijke rol in de pogingen om het gebied te rehabiliteren. Een vooraanstaande figuur in dit verband is de eerder genoemde aartsbisschop Helder CAMARA (zie M.O. mei 1964). Tussen de kerk en behoudende politieke kringen dreigt hierdoor een conflict.

In Brits Guyana was het betrekkelijk rustig. De kandidaatstelling voor de op 7 december a.s. te houden verkiezingen had plaats. De P.P.P. neemt zoals bekend onder protest deel aan de verkiezingen. JAGAN en vicevoorzitter Ashton CHASE beschuldigden het Verenigd Koninkrijk ervan zijn Guayana-politiek volledig te voegen naar de inzichten van de Verenigde Staten.

In Colombia bleven de geruchten aanhouden als zou de Minister van Oorlog, generaal Alberto RUIZ NOVOA, aspiraties hebben voor het presidentschap. De recente winsten van ex-president, dictator Gustavo ROJAS PINILLA, maken hem een figuur met wie, wellicht ook in extra-parlementair

- 2 -

verband rekening moet worden gehouden. Tweedracht in conservatieve kringen en een teleurstellend bewind van de huidige president Guillermo LEON VALENCIA trekken de duurzaamheid van het nationale front van Liberalen en Conservatieven in twijfel. De liberale candidaat voor 1966 is Carlos LLERAS RESTREPO. De mogelijkheid is niet uitgesloten dat een groep conservatieven zich met de liberalen zullen verenigen in een poging om een gematigd parlementair bewind zeker te stellen. Van de beide militaire figuren die zouden kunnen ingrijpen, is RUIZ NOVOA hervormingsgezind. Weliswaar heeft hij zijn politieke denkbeelden tot uiting gebracht, maar tot nu toe heeft hij geen "golpista" - neigingen vertoond. ROJAS PINILLA was tot 1957 dictator. In 1953 verjoeg hij de ultra-conservatieve president Laureano GOMEZ, die gepoogd had Colombia te herscheppen in een corporatieve staat naar het patroon van Spanje's FRANCO. ROJAS PINILLA voerde echter een beleid van willekeur, dat leidde tot de vorming van het nationale front van conservatieven en liberalen, dat hem uiteindelijk uit de macht zette. De teleurstelling met het bewind van VALENCIA heeft ROJAS PINILLA de kans gegeven weer op de voorgrond te treden. Noch de conservatieven, noch de liberalen hebben afstand weten te nemen van de oligarchie, welke nog immer de vooruitgang van het land belemmert.

VENEZUELA

Alhoewel reeds in augustus de drie onderhandelende Venezolaanse partijen, AD, URD en FND in principe overeenstemming bereikten over een gezamenlijk regeringsprogramma, kwam het "amplia base" kabinet pas bij de maandwisseling oktober/november tot stand.

Het oorspronkelijke kabinet van LEONI trad op 14 oktober af. Van de dertien leden zouden er zeven worden opgenomen in het nieuwe kabinet. Onder meer zou de Minister van Buitenlandse Zaken, Ignacio IRRIBAREN BORGES, een z.g. onafhankelijke, zijn portefeuille behouden.

De splitsing in voorstanders van de "harde lijn" en die der "zachte lijn" bleef een bron van verwarring in de gelederen van de MIR en de CPV. De voorstanders van de zachte, onder wie Domingo RANGEL en Américo CHACON van de MIR en Hector MUJICA van de CPV zouden zich wensen neer te leggen bij de mislukking van de pogingen van het afgelopen jaar om de verkiezingen te saboteren en door het scheppen van een klimaat van terreur de militairen tot een staatsgreep te dwingen. In ruil voor het afzien van geweld zouden zij hopen van de regering de invrijheidstelling van de vele gearresteerde leiders te verkrijgen.

De "harde lijn"-extremisten wensen de guerillastrijd in het binnenland voort te zetten en met incidentele terreurdaden in Caracas de internationale aandacht te trekken, om zodoende de regering constant in verlegenheid te brengen.

De afgelopen maand trok de FALN wederom de aandacht door de Amerikaanse kolonel Michael SMOLEN te ontvoeren. De kolonel werd, niettegenstaande de felle manjacht welke de Carakijnse politie op de ontvoerders maakte, ongedeerd vrijgelaten. Men zou hebben kunnen verwachten dat de ontvoerders zouden hebben gedaan wat in het nauw gedreven kidnappers plegen te doen, namelijk het slachtoffer doden. Uit de wijze waarop SMOLEN werd behandeld mag wel worden opgemaakt dat de FALN rekening houdt met de publieke opinie. Immers de gemiddelde Venezolaan zal misschien wel met leedvermaak kennis nemen van de ontvoering van een Amerikaanse kolonel, maar aan moord zal hij aanstoet nemen.

Overigens is de publieke opinie een der sterkste troeven der voorstanders van de "zachte lijn". De realiteit voor de links-extremisten is op dit ogenblik dat zij niet sterk genoeg zijn om het land hun wil met geweld op te leggen. Zij kunnen slechts lastig zijn. Het netto resultaat van kleine acties, zoals het doorsnijden van elektrische kabels, etc. is echter dat de bevolking ongerief ondervindt en zich hoe langer hoe meer afkeert van het links extremisme.

De "zachte lijners" wensen het links extremisme een nieuw gezicht te geven. Met de meest "vooruitstrevende" der politieke groeperingen zou een eenheidsfront kunnen worden gevormd, dat de parlementaire basis zou kunnen worden voor acties op lange termijn.

Voor een dergelijk eenheidsfront zou mogelijk in aanmerking kunnen komen, de Vanguardia Nacionalista Popular van HERRERA OROPEZA (zie M.O. januari 1964), de Partido Revolucionario Nacional (vroeger AD-opposición van RAMOS JIMENEZ), de Frente Democrático Popular van Jorge DAGER en de overige aanhangers van de vice-admiraal Wolfgang LARRAZABAL. Dat verschil-

- 4 -

lende der potentiële eenheidspartners huiverig zouden zijn en dat er van een werkelijke samenwerking waarschijnlijk toch niets zal komen, is geen bezwaar. In het streven ligt al het doel besloten, met name het verkrijgen van een nieuwe eerbaarheid.

In de gelederen van de links-extremisten zelf zal er echter nog veel moeten gebeuren, willen de gematigden er in slagen hun tactiek te doen prevaleren. Mogelijk komt het tot een breuk in de MIR/CPV, waarbij de gematigden op individuele basis in de niet-extremistische linkse groeperingen zouden worden opgenomen.

Welk resultaat het interne geschil ook mocht hebben, het links extremisme vormt voor de Venezolaanse regering op dit ogenblik geen gevaar; zeker niet zo lang de entente tussen de civiele leiders en de militairen, welke door BETANCOURT zo zorgzaam is opgekweekt, niet wordt verstoord.

Een zorgwekkend verschijnsel blijft voor de regeringspartijen haar impopulariteit bij de studerende jeugd. Deze bleek in juli j.l. wederom bij de verkiezingen voor het bestuur van de Studentenfederatie van de Centrale Universiteit van Caracas (zie M.O. juli 1964)

Acción Democrática noch de "gezuiverde" U.R.D. van VILLALBA kunnen bogen op voldoende toekomstig kadermateriaal. Voor VILLALBA en de zijnen moet zulks een aanleiding zijn geweest voor het aangrijpen van de kans om in coalitie-verband plaats te nemen aan de regeringstafel.

Slechts de Christendemocraten vormen in studentenkringen een obstakel voor het links-extremisme. In dit licht waren de optimistische uitlatingen van Rafael CALDERA ter gelegenheid van Eduardo FREI's Chileense overwinning niet als overmoed te beschouwen.

CUBA

Geconfronteerd met steeds groeiende economische problemen blijft het regiem van Fidel CASTRO de Cubaanse bevolking het beloofde land voorspiegelen. Dagelijks worden nieuwe plannen ontvouwd welke een gouden toekomst moeten opleveren. Gepaard hieraan gaan echter de waarschuwingen, dat de naaste toekomst zo mogelijk nog moeilijker zal zijn dan de huidige toestand. CASTRO doet herhaaldelijk een beroep op het volk om zich offers te getroosten.

Afgelopen maand liet de nieuwe benoemde minister voor de suikerindustrie, Orlando BORREGO DIAZ, in een redevoering doorschemeren, dat het slechts onder ideale omstandigheden en met aanzienlijke hulp van buiten mogelijk zou kunnen zijn het door CASTRO voor 1970 voorspelde productieniveau van 10 miljoen ton te bereiken. Zijn rede was een omfloerste opsomming van gemaakte fouten en al de voorspellingen werden gequalificeerd. BORREGO was als het ware bezig zich bij voorbaat vrij te pleiten van de te verwachten mislukking van zijn beleid. Opmerkelijk was de erkenning dat in de afgelopen jaren vrijwel niets was gedaan aan onderhoud der productiemiddelen.

De secretaris-generaal van de vakbond van arbeiders in de suikerindustrie, Conrado BECQUER, werd samen met BORREGO DIAZ geïnterviewd voor de radio. Hij wierp de schuld voor de deplorabele toestand in de suikerindustrie op de "beroepsmatige plannenmakers", die plannen blijven maken

zonder iets uit te voeren. Gezien de inhoud van BORREGO's redevoering enkele dagen later waren enkele van BECQUER's opmerkingen op de nieuwe minister van toepassing.

Afgelopen maand werden de voedselrantsoenen in Cuba verder verminderd. Door orkaanschade is blijkbaar een groot gedeelte van de tabaksoogst verloren gegaan.

Het is duidelijk dat de Sovjets bereid noch in staat zijn de Cubaanse economie staande te houden. De slechte kwaliteit van machinerieën geïmporteerd uit landen van het Soviet-blok, is in Cuba spreekwoordelijk geworden. Wanbeleid heeft het potentieel van de Cubaanse landbouw dusdanig verminderd, dat de voeding van de werkende bevolking thans volstrekt onvoldoende moet worden geacht. De voortgezette blokkade draagt bij tot een vicieuze cirkel, waarin de verpaupering van het Cubaanse volk hand over hand toeneemt.

DOMINIKAANSE REPUBLIEK

Eind oktober hield de Partido Revolucionario Dominicano in de Dominikaanse Republiek een conventie, welke door Angel MIOLAN van te voren was becritiseerd als een "waardeloze affaire", bedoeld om de "reactionaire elementen" van de partij in de gelegenheid te stellen het lot van de partij in de handen van de "onderdrukker" van het land" te leggen.

De conventie koos Juan BOSCH bij afwezigheid tot voorzitter, daarmede de benoeming bekrachtigend, welke enkele maanden geleden door het partijbestuur was gedaan. MIOLAN argumenteerde dat de partij geen conventie kón houden, omdat de meeste harer leiders in ballingschap waren. Het partijbestuur in de Dominikaanse Republiek, dat zelf ook een tijdelijk karakter heeft, maakte in juli bekend dat de benoeming van BOSCH tot voorzitter (ter vervanging van MIOLAN) tot doel had de eenheid in de partij te versterken. BOSCH was en is wellicht nog, de voornaamste stemmentrekker van de P.R.D. In de republiek zelf zou onder de bevolking de teleurstelling in zijn beleid steeds meer vervagen, naarmate de ontevredenheid over het huidige bewind groeit. Vele der ballingen, die over het algemeen hoge posities in de partij en in de BOSCH-regering bekleedden, staan echter nog steeds kritisch tegenover de ex-president.

De Partido Reformista begon de getrouwen eind oktober op Puerto Rico te verzamelen om op 1 november aldaar een conventie te houden, ter hulding van Joaquin BALAGUER. BALAGUER zou op deze conventie tot voorzitter van de partij worden gekozen. De Reformistas kennen geen interne moeilijkheden zoals die der PRD. BALAGUER is onbetwist, zonder hem zou er geen Partido Reformista bestaan. Zegsmannen van de partij toonden zich hevig verbolgen over de houding van generaal Antonio IMBERT BARRERA (zie M.O. september 1964). Zij beschuldigen hem ervan bereid te zijn geweld tegen de Reformistas te gebruiken.

Op een congres van de CASC, Dominikaanse vakorganisatie aangesloten bij CLASC, werd aandacht besteed aan een pamflet dat door de CONATRAL, aangesloten bij ORIT, zou zijn verspreid, waarin de Christelijke Vakbond van binding met het communisme werd beschuldigd.

Men zal zich herinneren dat de CASC in augustus j.l. een actie heeft gevoerd tegen het regeringsbesluit om de premie van de sociale verzekering te verhogen. Alhoewel de junta de eer aan zich behield door gedaan te krijgen dat de staking werd opgeheven zonder dat er concrete toezeggingen waren gedaan, had de actie toch succes, omdat een herziening van het besluit volgde.

CONATRAL bleef tijdens dit conflict afzijdig. Indien het optreden van CASC iets bewees, dan was het wel dat de communisten in de Dominikaanse Republiek onhandig zijn en weinig gewicht in de schaal leggen. De P.S.P.-leiding liet zelfs de kans voorbijgaan zich solidair te verklaren met wat een heel populaire actie bleek te zijn.

Op de conventie van de CASC, welke o.m. werd bijgewoond door de secretaris-generaal van de CLASC, Emilio MASPERO, werd een resolutie aanvaard, waarin de "interventie van het U.S. State Department in de interne aangelegenheden van Latijns Amerikaanse naties" en in het bijzonder "zijn collaboratie met dictatoriale regimens" werden veroordeeld.

Eveneens werd overeenstemming bereikt over een aantal maatregelen tegen het bewind in Cuba. De Cubaanse "communistische tirannie" werd tot "vijand van de arbeidersklasse" verklaard, alsmede tot "vijand van de Latijns Amerikaanse revolutie, omdat het een instrument is van Russisch imperialisme".

De CASC verklaarde zich solidair met de Venezolaanse CTV inzake de boycot van de scheepvaart op Cuba. Hiermede nam de CASC, zoals het een CLASC-organisatie betaamt, duidelijk een tussenstelling in. Enerzijds wordt het Amerikaans imperialisme, anderzijds het Russische veroordeeld. Het is met deze politiek dat de Christendemocratie in geheel Latijns Amerika het communisme van zijn mantel tracht te ontdoen. Steeds meer blijkt deze politiek winstgevend te zijn. Vooral in landen die onder een dictatuur leven of waarvan de regering sterke bindingen heeft met de Verenigde Staten wint de Christendemocratie terrein. Hierbij is dan veelal de vakbeweging sterker dan de geestverwante partijen. De Dominikaanse Republiek is een goed voorbeeld van een land, waarin de Christelijke partijen de vruchten zouden kunnen plukken van baanbrekend werk der vakorganisatie.

BOLIVIA

Bolivia was tegen het eind van de maand op de grens van een burgeroorlog. Na de verbanning van Hernan Siles SUAZO en verschillende andere belangrijke politieke figuren groeide de oppositie tegen Victor PAZ ESTENSSORO. Juan LECHIN werd door zijn volgelingen verborgen gehouden, studenten en arbeiders gingen over tot relletjes. Terwijl PAZ deze de kop in wilde drukken, vond vice-president René BARRIENTOS ORTUNO er voldoende aanleiding in om met de president te breken. Een van de laatste acties van het bewind van PAZ was het verbreken van de diplomatieke betrekkingen met Tsjechoslowakije wegens vermeende Tsjechische interventie in de interne aangelegenheden van Bolivia. De Tsjechische diplomatieke missie in La Paz zou volgens de regering betrokken zijn geweest bij de relletjes. Bij de maandwisseling was de ~~positie~~ positie van PAZ ESTENSSORO onhoudbaar geworden, omdat gebleken was dat met BARRIENTOS het leger zich tegen hem had gekeerd. Hiermede was dus een situatie ge-

- 7 -

schapen welke al sinds het begin van het jaar in de lijn der verwachtingen had gelegen: verzwakking van de MNR, gezamenlijke actie door L chin's PRIN en de rechtse Falange Socialista Boliviana en tenslotte de ingreep door het leger onder leiding van BARRIENTOS. In Cuba zag men in de gebeurtenissen in Bolivia de hand van Washington. PAZ ESTENSSORO zou de Boliviaanse revolutie van 1952 hebben verraden. Zijn positie kon niet langer worden gehandhaafd, maar BARRIENTOS zou als held van een nieuwe staatsgreep sterk staan, zodat de Amerikaanse politiek niet in gevaar zou zijn, aldus Cubaans radio-commentaar.

BRITS GUYANA.

Op 27 oktober vond de candidaatstelling plaats voor de verkiezingen die op 7 december zullen worden gehouden. Zoals bekend, neemt de PPP aan de verkiezingen slechts onder protest deel. JAGAN heeft enige tijd geleden te kennen gegeven, niettegenstaande het nieuwe stelsel, hoop te hebben een meerderheid te behalen.

In commentaar op de komende verkiezingen zei Ashton CHASE, vice-voorzitter van de PPP en campagneleider van deze partij, dat de PNC van BURNHAM en de UF van d'AGUIAR weliswaar afzonderlijke campagnes voeren, maar het plan hebben om na de verkiezingen samen te gaan. Verder critiseerde hij de oprichting van kleine partijen die "niets anders beogen dan de verbroekeling van de PPP". CHASE doelde op de nieuwe Justice Party van de ex-PPPer, Balram SINGH RAI, de Guyana United Muslim Party, het National Labor Front en de Peace and Equality Party. Van de Justice Party zei CHASE dat zij aanzienlijke geldelijke steun krijgt van "overseas".

Evenals JAGAN beschuldigde hij het Verenigd Koninkrijk ervan zijn Guyana-politiek te richten naar het inzicht van de Verenigde Staten.

NEDERLANDSE ANTILLEN.

De Nederlandse Antillen bereikten de Internationale pers naar aanleiding van de wapenvondst aan boord van het motorschip "JOANNE". Ten onrechte werd gemeld dat de "Dutch authorities" het schip in beslag zouden hebben genomen.

Omdat de aanwezigheid van de wapens de indruk wekte dat het vaartuig voor militaire operaties zou zijn gebruikt, werden speculaties betreffende mogelijke deelname van de "JOANNE" in de actie van Cubaanse ballingen tegen het Spaanse schip "Sierra Aranzazu" geboren. Deze actie vond midden september plaats en de "JOANNE" werd op 23 september de haven van Willemstad binnengesleept. Ook het feit dat de bemanning uit Cubaanse ballingen bestond, wees op deze mogelijkheid.

Dat de "JOANNE" inderdaad bij de beschieting van de "SIERRA ARANZAZU" betrokken was, is niet komen vast te staan.

De schade aan het schip was het gevolg van roofofbouw door de maatschappij die het in charter had. Geruchten als zou het vaartuig kogelschade hebben geleden, waren uit de lucht gegrepen.

Opmerkelijk is het dat van Cubaanse zijde geen officieel commentaar is geleverd op de vondst en op het rijkelijk speculeren dat er het gevolg van was.

- 8 -

Tussen de FTA (Frans Lodewijk MADURO) en de OCTA (Edgar Emmanuel MADURO) is overeenstemming bereikt over een onderdeel van hun concurrentiestrijd bij het organiseren van de Arubaanse arbeider. FTA zal zich ontfemen over het hotelpersoneel, terwijl OCTA de vrije hand krijgt bij de constructiearbeiders van McKEE.

De nieuwe Curacaose Werknemers Federatie, die tot nu toe een extensie is van de PWFC, heeft de strijd aangeboden met het levensmiddelenbedrijf van Henderson. Het ligt in de bedoeling de werknemers van deze firma te organiseren in CWF-verband. De werkgeefster heeft te kennen gegeven prijs te stellen op de continuering van de bestaande werknemersraad. Zij zou de CWF niet als gesprekspartner erkennen. Als gevolg hiervan heeft de CWF zich gewend tot het publiek in een poging om de firma te boycotten. Brieven werden gericht aan groothandelaren met het verzoek geen waren aan Henderson te leveren. Het verzoek hield de suggestie in van een dreiging, dat als er niet aan werd voldaan, inschakeling van de internationale connecties van de vakbond (dus PWFC en geen CWF) een algemene boycot tot gevolg zou kunnen hebben. De plannen voor een levensmiddelenbedrijf, waarin de PWFC samenwerkt met de Arubaanse zakenman Eulogio WEVER, zijn inmiddels zover gevorderd, dat de opening van de zaak, die de naam Esperanza zal dragen, binnenkort tege- moet gezien kan worden.

Zowel uit Curacao als uit Aruba zijn eind oktober afgevaardigden vertrokken naar de conventie van de Partido Reformista, welke op 1 november in Puerto Rico zou worden gehouden.

Vernomen werd dat bij besprekingen in Puerto Rico is komen vast te staan dat Joaquin BALAGUER in december de Nederlandse Antillen zal bezoeken. Reeds eerder was gemeld dat BALAGUER was uitgenodigd en dat hij de uitnodiging in principe had aanvaard. Het ligt naar verluidt in de bedoeling dat de presidentscandidaat zijn aanhangers h.t.l. in besloten kring zal toespreken.

Nog immer moet echter rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat gebeurtenissen in de Dominikaanse Republiek zelve een aanleiding zouden kunnen vormen voor BALAGUER om van zijn voorgenomen reis af te zien.